

УВОДНА ПОСЛАНИЦА

Друштво хрватских књижевника
Господин Ђуро Видмаровић, председник
Трг бана Јелачића 7/1
10 000 Загреб
Хрватска

Поштовани господине Видмаровићу,

Најлепше Вам се захваљујем на писму написаном 11. маја, а у Матицу српску приспелом 27. маја 2020. године. Већ чињеница да је писмо толико дуго путовало довољно говори не само о вирусу короне него и о оним стварима које су Вас нагнале да ми се јавно обратите. Нимало Вам не замерам што сам о Вашем писму прво сазнао преко средстава јавног информисања, али Вам обећавам да ћу и ја поступити на исти начин као и Ви, па ћу своје писмо намењено Вама такође прво представити медијима. Искрено бих волео када би овај наш јавни разговор довео до неког озбиљнијег резултата, те кад би помогао да се критички сагледа и природа наших ставова и поступака у Матици српској, али и природа Ваших приговора, као и поступака које настојите да одбраните.

Вама, поштовани господине Видмаровићу, свакако хвала на непосредном обраћању, хвала и на отворености са којом сте исказали своје ставове, али се надам да ћете са интелектуалном мирноћом умети да се суочите и са мојим неслагањем с неким од Ваших ставова. Одговарајући овим писмом на Ваша питања и недоумице, ја ћу истовремено одговорити и челницима Матице хрватске који су јавно предпочили „Изјаву Матице хрватске о присвајању хрватске књижевне баштине у издањима Матице српске”, али нису смогли

снаге да ту изјаву упуте на стварну адресу којој се наводно обраћају. Њихово писмо никада нисам добио, али то не значи да не могу размислити о ставовима које они заступају.

Искрено бих волео када би овај наш разговор помогао да се успостави нови начин разумевања ових проблема који толико оптерећују односе двају народа, двеју држава и двеју култура – српске и хрватске. Било би ми пре свега драго да дијалогом дођемо до сазнајног нивоа који би омогућио да извучемо одређене заједничке закључке и да креативно кренемо у некакву будућност обележену, надајмо се, смиривањем напетости која, традиционално већ, постоји у односима Срба и Хрвата. Из тих разлога написао сам текст који би могао да помогне да за почетак заједнички утврдимо историографски неспорна сазнања на којима би требало градити даље визије и аргументе за наше разговоре. Уколико сматрате да на нека питања нисам довољно јасно одговорио, молим Вас да ми то ставите до знања, па да све то покушамо да исправимо.

Надам се, поштовани господине Видмаровићу, да ми нећете замерити што говорим о стварима које свакако знате, али није згорага поновити их како бисмо утврдили око чега се слажемо, а око чега се не слажемо. Верујем да у мом тексту има ставова који Вам се неће свидети, али то је природа правог разговора: да чујемо Другога и да о његовом мишљењу размислимо чак и онда, а поготово онда, када нам се не допадне оно што чујемо. Важно је пре свега да утврдимо какве су основе и разлози за изнесене ставове, па Вам ја одмах могу рећи да и моји будући ставови зависе искључиво од чињеница и аргумената на којима се моје мишљење заснива. То значи да ме и Ви можете убедити у то да моје становиште није исправно и научно утемељено, само ћете морати да за тако нешто изнесете довољно убедљиву аргументацију. Уколико, дакле, мислите да нешто од овога што сам изнео није тачно, слободно оспорите моје тврдње и изнесите тачнију аргументацију уколико сте до ње некако дошли. У договору са проф. др Ђорђем Деспићем, главним и одговорним уредником *Летописа Мајнице српске*, у овом старом и увек толерантном књижевном часопису биће обезбеђен простор за улудну и аргументовану расправу. Било би ми драго да искористите ту прилику.

Ја, додуше, већ видим око чега бисмо се то могли спорити, али ме живо занима која је тачно аргументација на којој бисте могли и даље бранити свој тврди кроатоцентрични концепт. Став српске науке ни на који начин се не може означити као тврди сербоцентрични концепт, а то је тако јер је српска критичка историографска наука утврдила како стоје ствари и шта је истина о старом Дубровнику. Српска наука је своја сазнања обликовала тако да је

елиминисала неке могуће, сасвим неуке и агресивне приступе феномену старога Дубровника, па се њој ни на који начин не може приговорити „псеудознанственост” коју помињете. Било би преко потребно да се и у Хрватској коначно реализује дејство критичке историографије на хрватску националистичку острашћеност, то би сваки добронамерни човек само могао пожелети хрватском друштву. Националистичка острашћеност је свакако спремна да узме и што јесте и што није њено, али би критичка историографија прва морала да буде ваљани корективни чинилац за такву ирационалну понесеност и острашћеност.

Премда схватам да реално не треба превише очекивати од овог јавног разговора, ипак са знатижељом ишчекујем Ваш одговор.

С поштовањем,

проф. др Драган Станић / Иван Негришорац
председник Матице српске